

**G M I N N Y P R O G R A M
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
DLA MIASTA RADOMSKO NA LATA 2017 - 2019**

Spis treści:

I. Wprowadzenie

II. Diagnoza zjawiska narkomanii w Radomsku

II.1. Diagnoza zażywania substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież szkolną

**II.2 Diagnoza zażywania substancji psychoaktywnych przez dorosłych mieszkańców
Radomska**

III. Adresaci Programu

IV. Realizatorzy Programu

V. Cele i zadania Programu

V.1 Cel główny

V.2 Cele szczegółowe

VI. Realizacja celów - Harmonogram zadań służących realizacji celów

VII. Finansowanie Programu

VIII. Ewaluacja i monitoring

I. WPROWADZENIE.

Lokalna polityka rozwiązywania problemów narkomanii określona jest w Gminnym Programie Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Radomsko na lata 2017 – 2019 zwanym dalej Programem. Dokument wyznacza działania w zakresie profilaktyki uzależnień oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z nadużywania narkotyków, jak również innych środków psychoaktywnych.

Program jest ważnym elementem Miejskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Radomsko na lata 2014 – 2020 przyjętej Uchwałą Nr XLVIII/427/14 przez Radę Miejską w Radomsku dnia 24 stycznia 2014 roku.

Realizowany jest na podstawie następujących aktów prawnych:

- ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j.: Dz. U. z 2016 r. Poz. 224, z późn. zm.) zwanej dalej "ustawą",
- ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j.: Dz. U. z 2016 r., poz. 487, z późn. zm.)
- ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j.: Dz. U. z 2016 r. poz. 930 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j.: Dz. U. z 2016 r., poz.1817)

Zgodnie z art. 10 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii do podstawowych zadań gminy należy:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem,
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo – rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii,
- pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych, dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Radomsko na lata 2017 – 2019 zakłada kontynuację i rozwinięcie działań podjętych w latach ubiegłych. Wyznaczone działania są zgodne zarówno z kierunkami zawartymi w cytowanej ustawie, jak też służą osiągnięciu celu zapisanego w Miejskiej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014 – 2020 tj. „poprawie sytuacji osób i rodzin z problemem uzależnień”, a także „rozszerzeniu działalności w zakresie profilaktyki osób zagrożonych uzależnieniami oraz osób uzależnionych i ich rodzin”.

Podstawowe definicje związane ze zjawiskiem narkomanii:

- narkomania – stałe lub okresowe używanie w celach innych niż medyczne środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich
- narkotyk - substancja pochodzenia naturalnego lub syntetycznego działająca na ośrodkowy układ nerwowy, wykorzystywana w celach medycznych i niemedycznych, powodująca efekty natury psychofizycznej m.in. uspokojenie, zniesienie bólu, odurzenie, euforię,

pobudzenie lub sen, której systematyczne zażywanie w konsekwencji prowadzi do uzależnienia.

Ustawa dzieli narkotyki na grupy: środki odurzające, substancje psychotropowe i ściśle je definiuje:

- środek odurzający - to każda substancja pochodzenia naturalnego lub syntetycznego działająca na ośrodkowy układ nerwowy,
- substancje psychotropowe - to wszystkie substancje pochodzenia naturalnego lub syntetycznego działające na ośrodkowy układ nerwowy (określone w wykazie substancji psychotropowych, stanowiącym załącznik do ustawy).

Niedawno do grup zdefiniowanych narkotyków dołączyła grupa nowych substancji psychoaktywnych pochodzenia naturalnego lub syntetycznego w każdym stanie fizycznym, o działaniu na ośrodkowy układ nerwowy zwana dopalaczami.

Używanie dopalaczy powoduje pobudzenie, euforię, wiąże się z bardzo dużym prawdopodobieństwem uzależnienia, a nawet utraty życia.

Choć są niezwykle groźne, to walka z nimi nie przynosi oczekiwanych rezultatów. Znowelizowanie ustawy w październiku 2010 roku przyniosło zakaz reklamy dopalaczy, włączając w to reklamę skojarzeniową oraz zakaz handlu szkodliwymi substancjami. Ten ostatni zakaz ciągle pozostaje tylko "na papierze".

Narkomania zwykle rozwija się powoli: przez pierwsze kontakty z narkotykami, aż po przymus ich używania. Można wyróżnić następujące fazy uzależnienia się:

- eksperymentowanie,
- używanie okazjonalne,
- nawyk i uzależnienie.

II. DIAGNOZA ZJAWISKA NARKOMANII W RADOMSKU.

Badania ankietowe służące diagnozowaniu problemu zażywania narkotyków i dopalaczy przeprowadzone zostało na zlecenie Urzędu Miasta Radomska w listopadzie 2015 roku. Badaniem objęto dzieci i młodzież szkolną, a także dorosłych mieszkańców miasta.

II.1. Diagnoza zażywania substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież szkolną.

Do badania wykorzystano ankietę on-line. Uczniowie logowali się na stronie internetowej i wypełniali kwestionariusz w wersji elektronicznej. Odpowiadali na pytania zamknięte i 7 pytań metryczkowych. Metoda została dopasowana do złożonego charakteru badanego problemu oraz do wieku osób badanych.

W badaniu wykorzystano następujące zmienne: płeć, klasa, wiek, rodzaj szkoły, miejsce zamieszkania oraz wykształcenie rodziców.

W badaniu efektywnie wypełniło ankiety 2500 uczniów z klasy VI szkół podstawowych, wszystkich szkół gimnazjalnych oraz szkół ponadgimnazjalnych działających na terenie Radomska. Większość ankietowanych stanowiły dziewczęta 69,14%, chłopcy – 30,86%, z czego z terenu miasta pochodziło 52,84% ankietowanych.

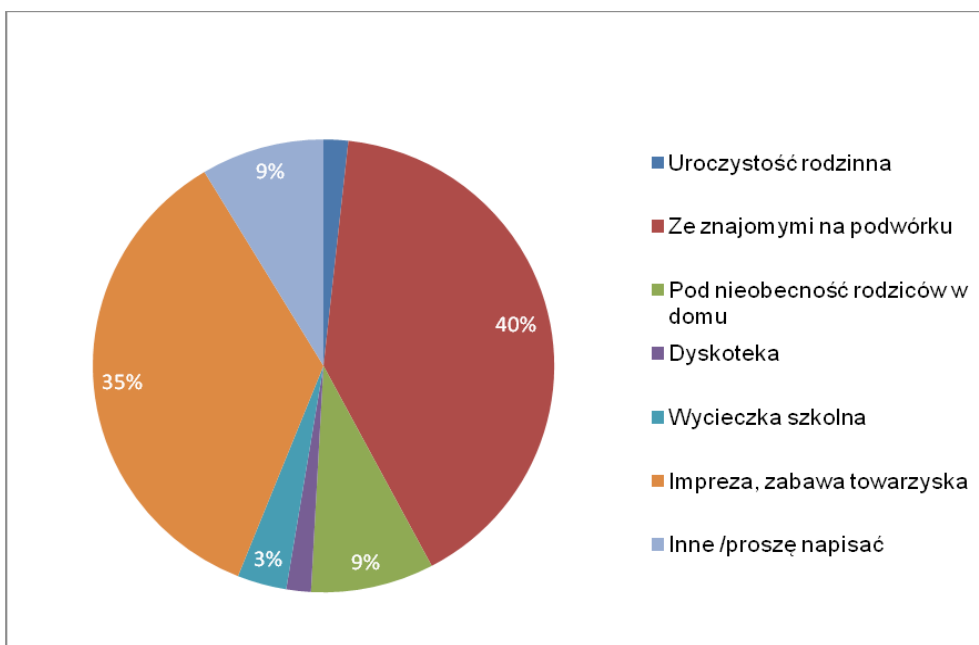
Do próby zażywania substancji psychoaktywnych przyznało się 16,16% ankietowanych, zdecydowanie zaprzeczyło 83,84% badanych.

Spośród osób (16,16%), które przyznały się do zażywania narkotyków – 2,56% ankietowanych uczyniło to przed 7 rokiem życia, 0,85% pomiędzy 7 a 9 rokiem życia i pomiędzy 10 a 12 rokiem życia, 28,21%, pomiędzy 13 a 15 oraz powyżej 15 roku życia - 67,53%.

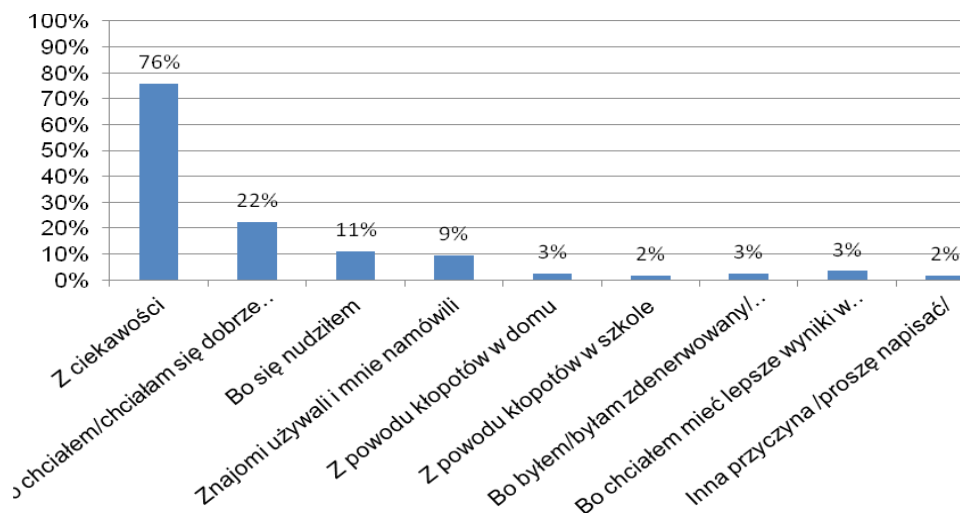
Ankietowani zapytani o zamiar sporóbowania narkotyków odpowiedzieli w większości, że nie planują tego – 82,99%, 2,08% przyznało, że ma taki zamiar, a 14,93% nie miało zdania na ten temat.

Badania wykazały, że uczniowie najczęściej (40,52%) sięgali po narkotyki ze znajomymi na podwórku oraz podczas imprez towarzyskich (35,34%). Zdarzały się też incydenty zażywania

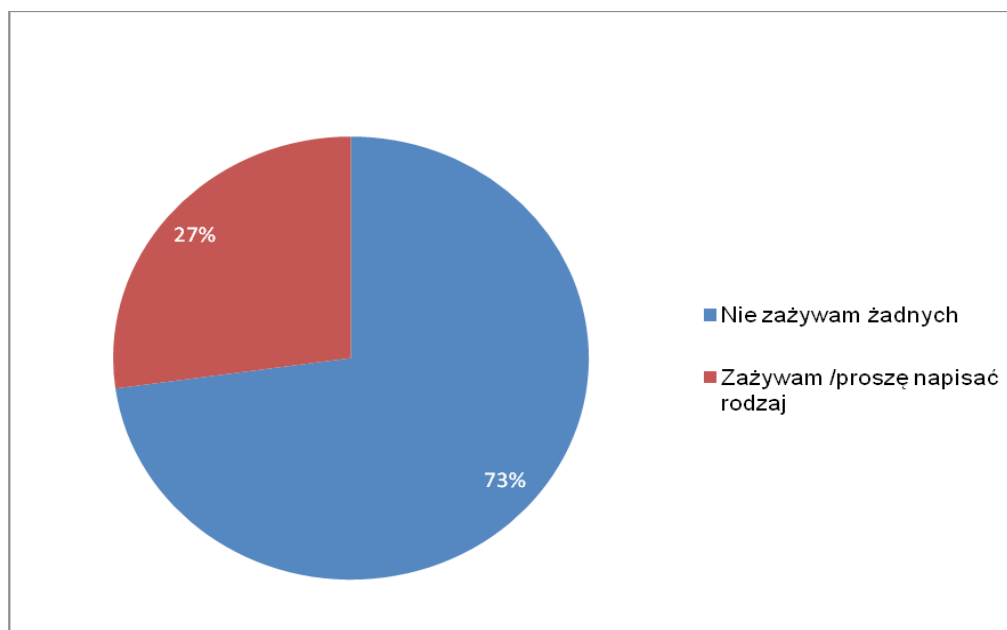
narkotyków, nawet na wycieczkach szkolnych.



Najczęściej stosowanym środkiem odurzającym była marihuana i amfetamina. Uczniowie pytani o powody sięgania po narkotyki najczęściej odpowiadali, że przeważała ciekawość (75,86%) oraz chęć dobrej zabawy (22,42%). Byli i tacy, którzy przyznali, że sięgali po środki odurzające z powodu kłopotów w szkole oraz chęci uzyskania lepszych wyników w nauce.



Badani uczniowie zostali zapytani o rodzaj narkotyków, które zdarza lub zdarzyło im się zażywać. Choć 27 % wskazało, że zażywa narkotyki, to nie wymieniło ich nazwy ani grupy.



Uczniowie, którzy potwierdzili zażywanie narkotyków (27%), w przeważającej większości (58,04%) wskazali, że nie biorą narkotyków systematycznie, najczęściej był to jednorazowy incydent. Jest jednak odsetek osób - 2,68%, który zażywa narkotyki codziennie.

Tylko raz w życiu brałem/brałam	58,04%
Rzadziej niż raz w miesiącu	31,25%
Kilka razy w miesiącu	1,79%
Raz na tydzień	4,46%
Kilka razy w tygodniu	1,79%
Codziennie	2,68%

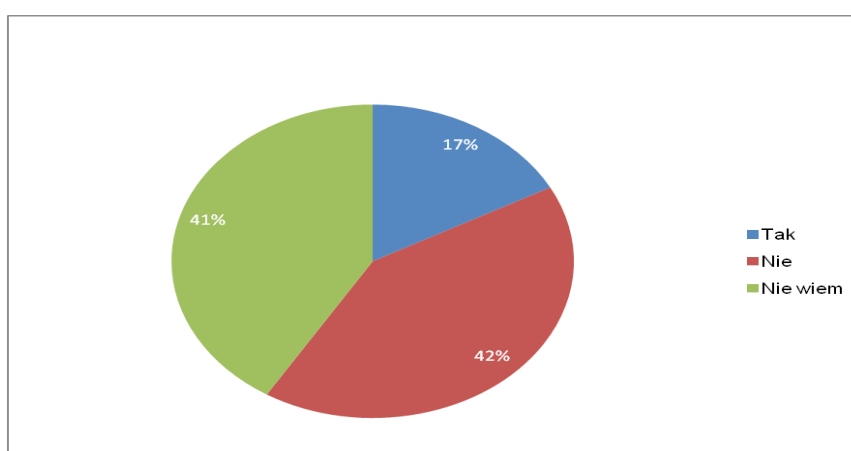
Na pytanie o samopoczucie po spożyciu narkotyku prawie 35% ankietowanych wyraziło "zadowolenie z dobrej zabawy", do złego samopoczucia przyznało się 14,29% badanych.

Czuję się źle, że nie potrafiłem odmówić	14,29%
Wstydzę się swojego zachowania	1,79%
Obiecuję sobie, że to był ostatni raz	9,82%
Nie widzę problemu, biorę przecież rzadko	34,82%
Jestem zadowolony, że dobrze się bawiłem	34,82%
Boję się, że narozrabiałem	3,57%
Bardziej się kłócę z rodzicami	0,89%

Ankietowani w 37,99% nie potrafili odpowiedzieć na pytanie, czy ich najbliżsi koledzy, koleżanki zażywają narkotyki. 16,89% badanych potwierdziło, że ich znajomi zażywają narkotyki, a 45,12% zdecydowanie temu zaprzeczyło.

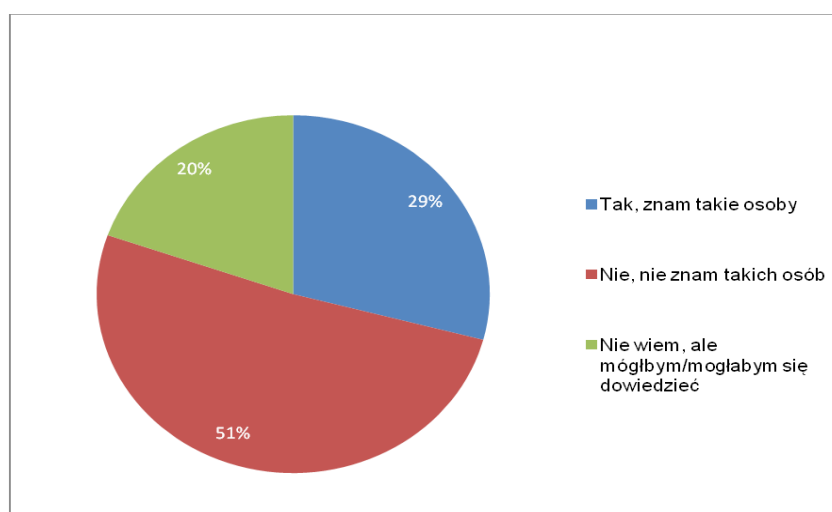
Tak	16,89%
Nie	45,12%
Nie wiem	37,99

Badani uczniowie odpowiedzieli, że według ich wiedzy na terenie szkoły nie można kupić narkotyków (41%), drugie tyle osób nie posiada takiej wiedzy. Niepokojący jest jednak wynik 17% osób, które twierdzą, że na terenie szkoły można zakupić środki odurzające.



Twierdząco na pytanie, czy narkotyki są sprzedawane przez uczniów odpowiedziało 23,29% badanych, zaprzeczyło 31,30%, nie znało odpowiedzi 45,41% badanych.

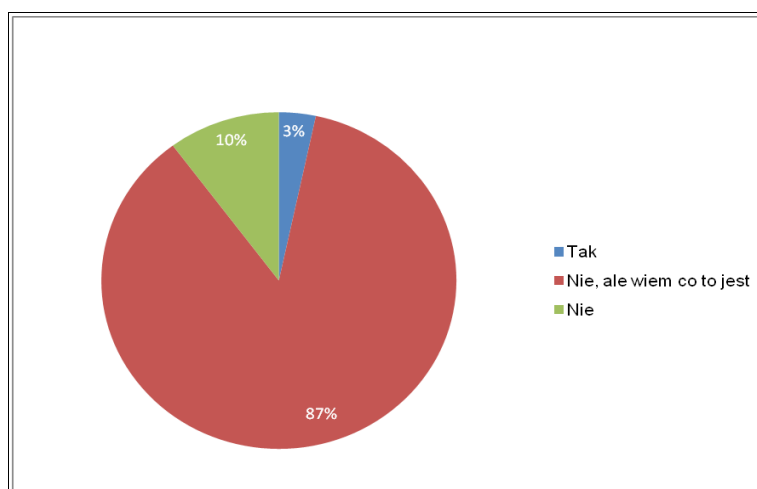
Ankietowani uczniowie w przeważającej większości (51%) nie znają osób, do których mogliby się zwrócić z prośbą o umożliwienie kupna narkotyków, jednak 29% badanych wskazało, że nie miałyby problemu z załatwieniem narkotyków i znają osoby, które zajmują się ich dystrybucją.



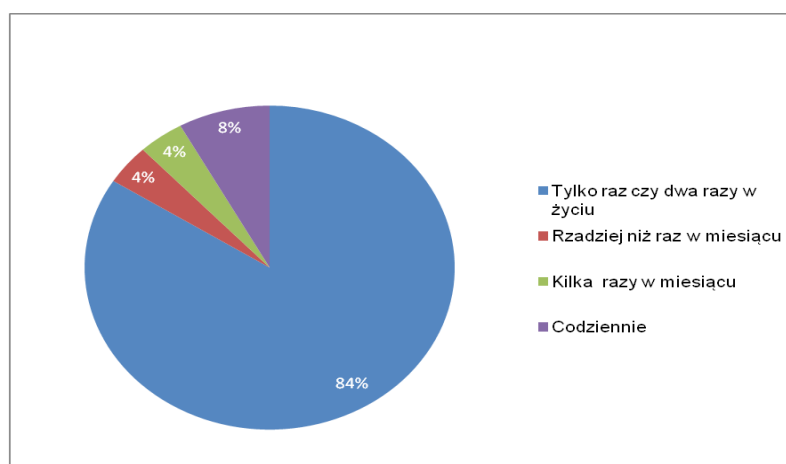
Zapytani o zdanie na temat zażywania narkotyków odpowiedzieli:

Nie należy ich nawet próbować	52,11%
Trzeba uważać, bo narkotyki uzależniają	15,43%
Wszystko jest dla ludzi	9,61%
Warto spróbować	1,31%
Jak ktoś chce brać, to jego sprawa	21,54%

Ciekawe są odpowiedzi na pytanie dotyczące "próbowania" przez uczniów dopalaczy. Aż 87% z nich wskazało, że nie próbowało dopalaczy, ale wiedzą co to jest. Stanowczo "NIE" odpowiedziało 10% badanych, jedynie 3% przyznało się do ich zażywania. Biorąc pod uwagę odpowiedzi na poprzednie pytania można przypuszczać, że uczniowie próbują zażywać inny rodzaj środków odurzających niż dopalacze.



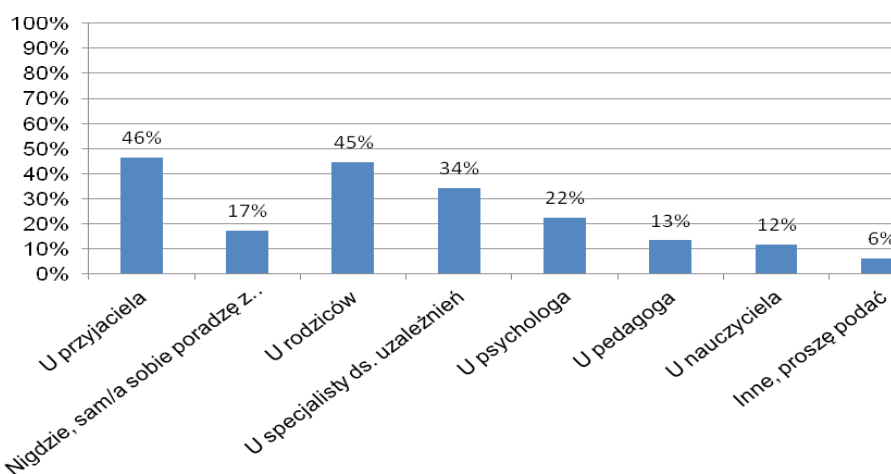
Ankietowani uczniowie, którzy przyznali się, że zażywają dopalacze wskazali, że nie używają ich często, najczęściej były to incydenty raz bądź dwa razy w życiu (84%). Być może jest to wynik wielu kampanii społecznych uświadamiających zagrożenia związane z przyjmowaniem dopalaczy.



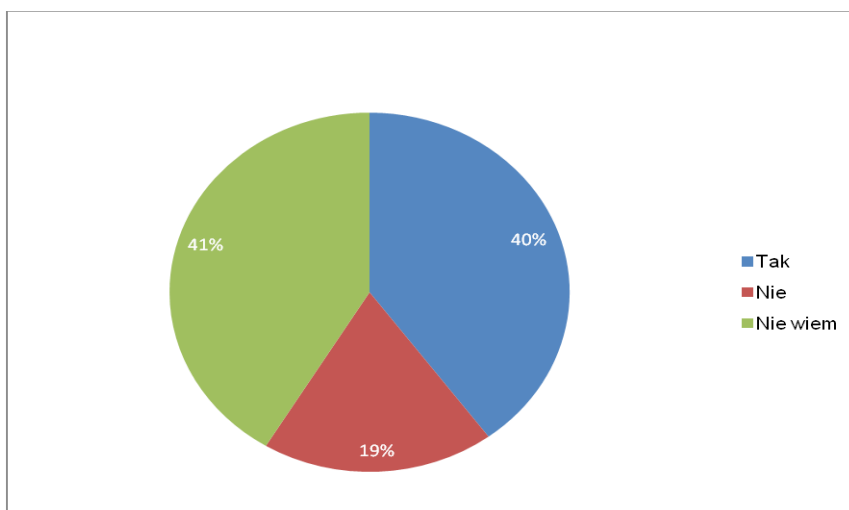
Ankietowani pytani o miejsca, gdzie można zakupić dopalacze, najczęściej (51,70%) twierdzili, że w ogóle nie wiedzą, czy w ich mieście można nabyć takie środki, ale nie mieliby problemu ze zdobyciem takiej wiedzy (25,12%). Ujawniła się też część osób – 18,64%, która wskazała, że zna miejsca na terenie miasta, gdzie można zakupić te środki.

Nie wiem, czy w ogóle można je kupić w naszym mieście	51,70%
Nie wiem, ale zawsze mogę się dowiedzieć	25,12%
Wiem, znam takie miejsca na terenie miasta	18,64%
Wiem, ale nie w naszym mieście np. przez Internet	4,54%

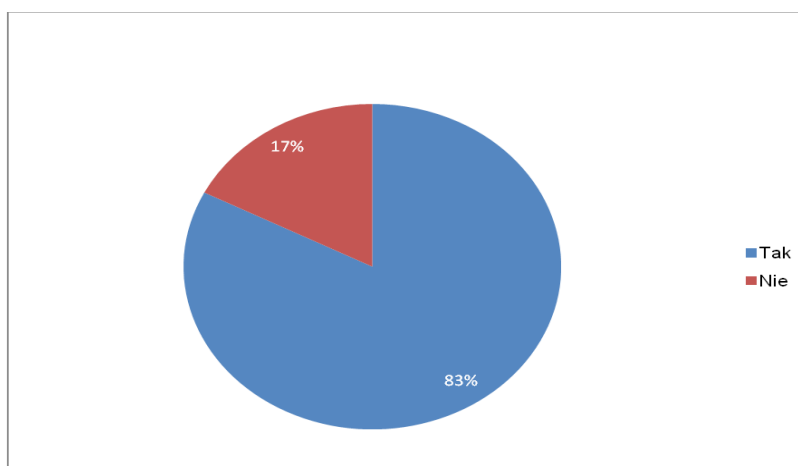
Ankietowani pytani u kogo szukaliby pomocy w przypadku kłopotów z nadużywaniem narkotyków, najczęściej odpowiadali, że u przyjaciela, rodziców, specjalisty od uzależnień, psychologa, nauczyciela. Są też osoby (17%), które uważają, że byłyby w stanie same sobie pomóc.



Z ankiety wynika, że uczniowie w 41% nie wiedzą, czy w szkole jest osoba, która byłaby pomocna w przypadku problemów z nadużywaniem narkotyków. Prawie drugie tyle osób (39%) uważa, że w ich szkole jest taka osoba. Aż 18% ankietowanych twierdzi, że żadna osoba w szkole nie potrafi pomóc w przypadku problemów z nadużywaniem narkotyków.



Aż 83% ankietowanych wskazało, że brali udział w zajęciach profilaktycznych typu pogadanki na temat narkotyków lub w spotkaniach z byłymi narkomanami, oglądali też filmy o skutkach nałogów. Jedyne 17,47% badanych stwierdziło, że nie brało udziału w tego typu spotkaniach, ani też nie oglądało filmów o tej tematyce.



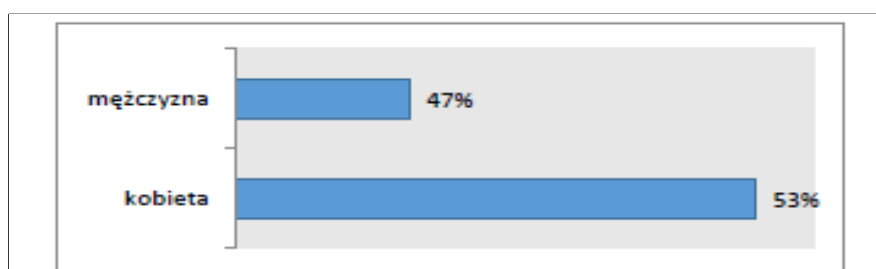
Dla uczniów najbardziej przemawiającymi formami zajęć profilaktycznych są spotkania i rozmowy z osobami, którym udało się przezwyciężyć nałóg (39,01%) oraz filmy akcentujące skutki nałogu (26,64%). Najmniej skuteczne ich zdaniem są pogadanki z wychowawcą (4,80%).

Pogadanki z wychowawcą	4,80%
Filmy, akcentujące skutki nałogu	26,64%
Warsztaty i zajęcia z terapeutami ds. uzależnień	7,28%
Rozmowy z osobami, którym udało się przezwyciężyć nałóg	39,01%
Wizyta w ośrodku leczenia uzależnień	16,59%
Inna forma	5,68%

II.2. Diagnoza zażywania substancji psychoaktywnych przez dorosłych mieszkańców miasta Radomska.

Badanie zostało zrealizowane na losowo wybranej reprezentatywnej grupie 250 dorosłych mieszkańców miasta Radomska. Próba do badań została dobrana losowo, na podstawie losowania z warstwowaniem. Do interpretacji i analizy danych wykorzystano takie zmienne, jak płeć i wiek. Zastosowaną metodą badawczą była metoda ankietowa, wykonana metodą CATI (wywiady telefoniczne wspomagane komputerowo). Wykorzystana technika badawcza opierała się na bezpośrednim komunikowaniu się ankierów z respondentami, przy wykorzystaniu ustrukturyzowanego narzędzia badawczego, jakim był kwestionariusz ankiety. Narzędzie badawcze składało się z 49 pytań, w przeważającej części były to pytania zamknięte. Kwestionariusz zawierał 8 pytań metryczkowych, mających na celu późniejsze scharakteryzowanie badanej zbiorowości. Wywiady zostały zrealizowane w studio CATI z użyciem oprogramowania CATI Support2, dzięki czemu na bieżąco była kontrolowana praca ankierów oraz dobór próby w poszczególnych warstwach i kwotach.

W grupie badawczej przewagę stanowiły kobiety.

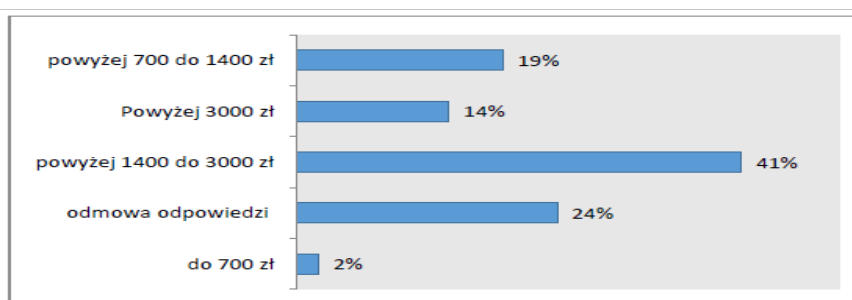


Struktura próby – dekompozycja ze względu na płeć.

Pod względem wieku próba była dobrana zgodnie z obecną strukturą wiekową mieszkańców Radomska. Najlicniejszą grupę wiekową stanowiły osoby w wieku powyżej 55 lat: 14% mężczyzn i 13% kobiet. Osoby w wieku 20-24 lata stanowiły 9%. Byli to respondenci obu płci.

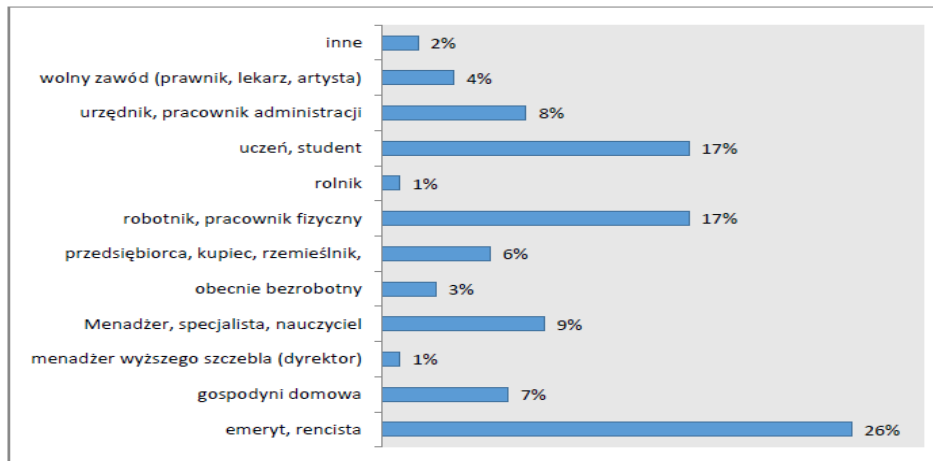
Większość spośród badanych to osoby żonate/zamężne – 59%, nieco mniej panny/kawalerowie – 28%, wdowy/wdowcy – 8% oraz rozwiedzeni – 5%.

Większość badanych deklaruje, że miesięczny dochód netto w gospodarstwie domowym nie przekracza 3 000 zł miesięcznie – 41% badanych:



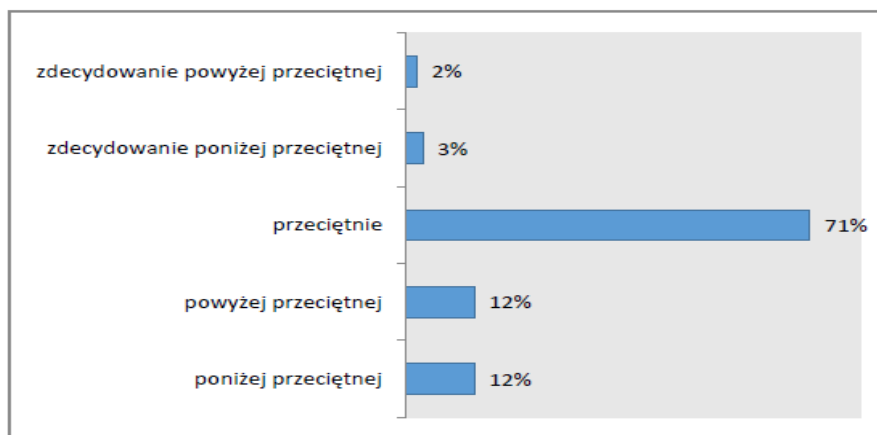
Zróżnicowanie badanych ze względu na miesięczny dochód netto w gospodarstwie domowym.

Przewagę wśród badanych stanowili emeryci i renciści – 26%. Natomiast studenci oraz uczniowie to 17% ogółu badanych. Taki sam odsetek ankietowanych stanowili robotnicy, pracownicy fizyczni. Pozostałe grupy zawodowe były mniej licznie reprezentowane:



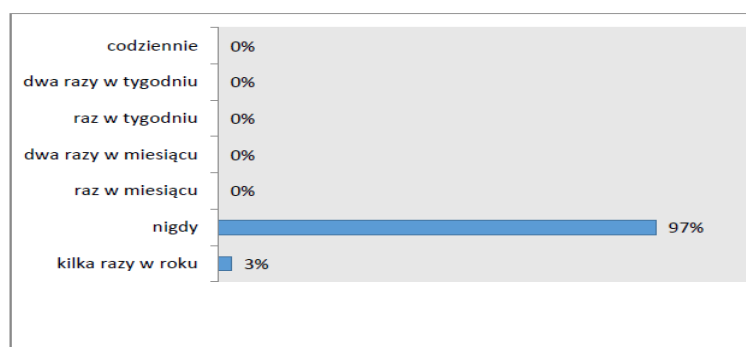
Zróźnicowanie badanych ze względu na przynależność do grupy zawodowej.

Największa część badanych uznała swoją sytuację ekonomiczno - społeczną za przeciętną:



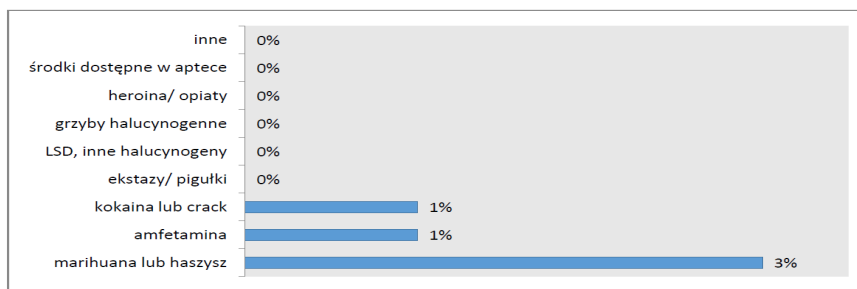
Zróźnicowanie badanych ze względu na sytuację społeczno – ekonomiczną.

Zdecydowana większość badanych nie miała kontaktu z narkotykami w swoim życiu. Zaledwie 3% badanych przyznało się do kontaktu z narkotykami:



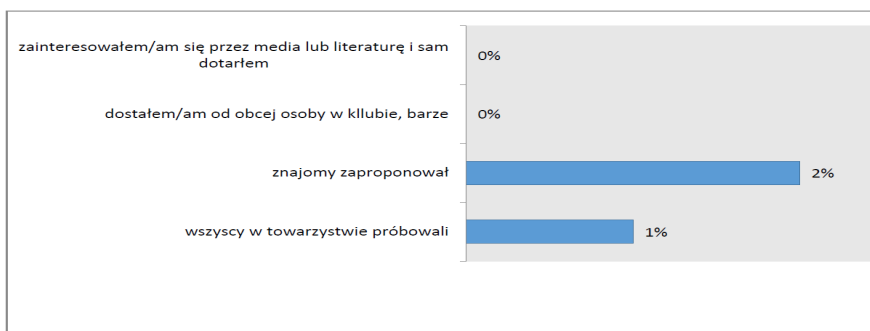
Zróźnicowanie badanych ze względu na ilość kontaktów z narkotykami.

Ankietowani, którzy mieli kontakt z narkotykami w swoim życiu, przyznali się do zażywania amfetaminy, marihuany/haszyszu, kokainy/cracku:



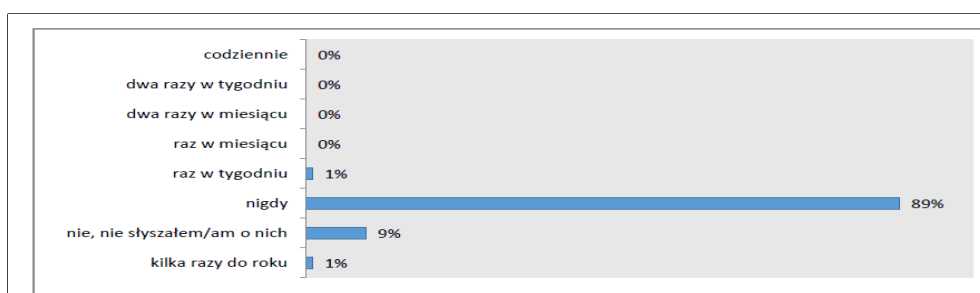
**Zróźnicowanie badanych ze względu na kontakt z narkotykami.
(Odpowiedzi dotyczą badanych, którzy zadeklarowali zażywanie narkotyków)**

Uczestnicy badania sięgali najczęściej po narkotyki pod presją towarzystwa, znajomych:



**Sytuacje, w jakich badani sięgnęli po narkotyk po raz pierwszy.
(Odpowiedzi dotyczą badanych, którzy zadeklarowali zażywanie narkotyków)**

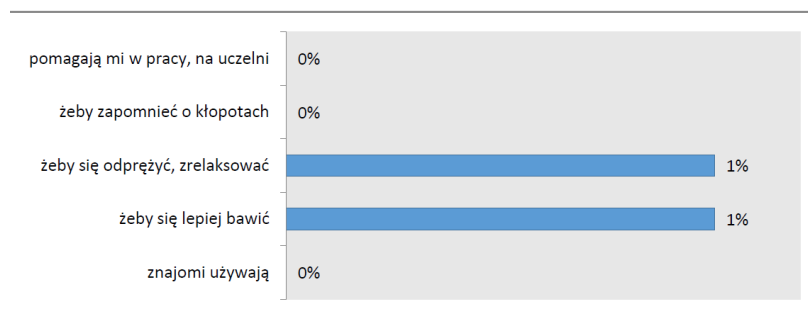
Ankietowanych zapytano o znajomość środków odurzających działających podobnie do narkotyków, o dopalacze. Większość badanych (89%) nigdy nie sięgało po środki odurzające tego typu. Niemal co drugi badany (9%) nie słyszał o środkach działających podobnie do narkotyków. Tylko 2% badanych zadeklarowało, że używali tego typu środki narkotyczne.



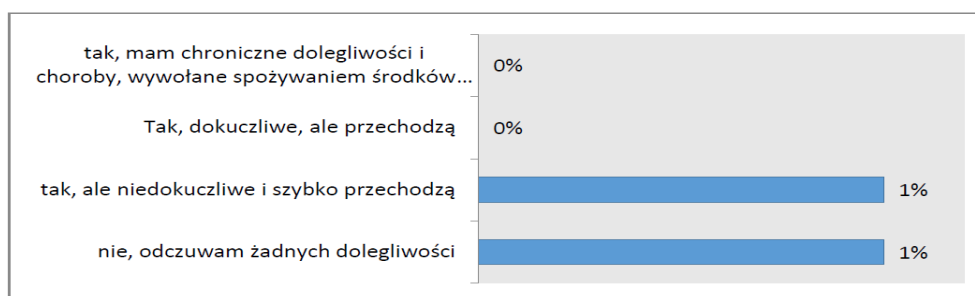
Sięgnięcie po środki odurzające, działające podobnie do narkotyków.

Badani zostali zapytani o rodzaje dopalaczy, z jakimi mieli kontakt. Osoby, które przyznały się do zażywania środków podobnych do narkotyków stosowały środki halucynogenne - 1% oraz środki pobudzające – 1%.

Ankietowanych zapytano o powody sięgania po dopalacze. Głównymi powodami była chęć dobrej zabawy oraz dążenie do zrelaksowania się:



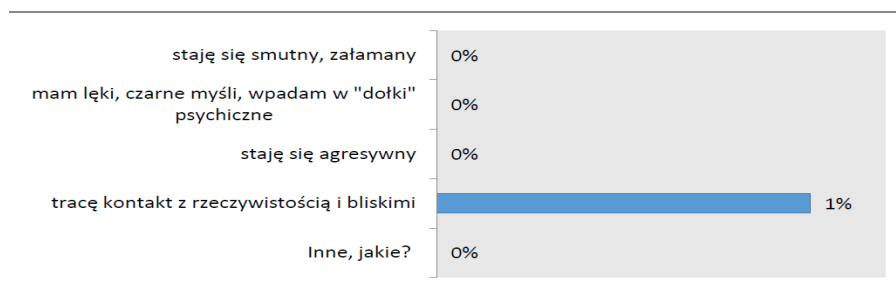
Zażywanie dopalaczy, w opinii badanych, nie powoduje dolegliwości lub są one niedokuczliwe i szybko przechodzące:



Odczuwanie skutków fizycznych po zażyciu dopalaczy.

(Odpowiedzi dotyczą badanych, którzy zadeklarowali zażywanie narkotyków)

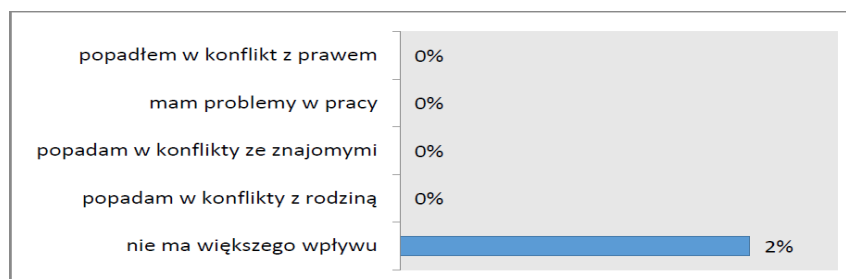
Osoby, które miały kontakt z dopalaczami w swoim życiu twierdziły, iż poprzez dopalacze tracą kontakt z rzeczywistością i bliskimi:



Wpływ zażywania dopalaczy na samopoczucie.

(Odpowiedzi dotyczą badanych, którzy zadeklarowali zażywanie narkotyków)

Ich zdaniem zażywanie dopalaczy nie miało wpływu także na relacje z otoczeniem:



Wpływ zażywania dopalaczy na relacje z otoczeniem.

(Odpowiedzi dotyczą badanych, którzy zadeklarowali zażywanie narkotyków)

III. ADRESACI PROGRAMU.

Adresatami Programu są mieszkańcy miasta Radomska, a w szczególności:

- młodzież,
- okazjonalni użytkownicy,
- problemowi użytkownicy narkotyków.

IV. REALIZATORZY PROGRAMU.

Podmiotami zaangażowanymi w realizację Programu są:

- Urząd Miasta Radomska,
- Komenda Powiatowa Policji w Radomsku,
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Radomsku,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomsku,
- organizacje pozarządowe oraz podmioty pożytku publicznego,
- placówki ochrony zdrowia z terenu miasta Radomsko,
- placówki oświatowe działające na terenie miasta Radomsko,
- miejskie instytucje kultury i jednostki kultury fizycznej.

V. CELE I ZADANIA PROGRAMU.

V.1. Cel główny

Celem głównym Programu jest ograniczenie zjawiska sięgania po narkotyki przez mieszkańców Radomska.

V.2. Cele szczegółowe

Cel główny Programu będzie zrealizowany poprzez osiągnięcie celów szczegółowych, którymi są:

- 1) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od narkotyków i osób zagrożonych uzależnieniem,
- 2) pomoc osobom i rodzinom z problemem narkotykowym,
- 3) działania edukacyjne i profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży,
- 4) działania edukacyjno – profilaktyczne skierowane do dorosłych mieszkańców miasta.

VI. REALIZACJA CELÓW – HARMONOGRAM ZADAŃ SŁUŻĄCYCH REALIZACJI CELÓW

Cel szczegółowy	Zadania	Wskaźnik osiągnięcia celu	Termin realizacji	Jednostka odpowiedzialna
1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od narkotyków i osób zagrożonych uzależnieniem	1) prowadzenie poradnictwa i konsultacji dla osób uzależnionych i eksperymentujących z narkotykami,	- ilość osób, którym udzielono wsparcia	2017-2019	Wydział Spraw Obywatelskich MOPS
	2) upowszechnianie informacji o ośrodkach i osobach udzielających pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom,	- liczba broszur i wydawnictw rozkolportowanych wśród mieszkańców	2017	
	3) szkolenie osób zajmujących się poradnictwem oraz terapią osób uzależnionych od narkotyków,	- ilość osób objętych szkoleniem - liczba szkoleń	2019	
2. Pomoc osobom i rodzinom z problemem narkotykowym	1) pomoc społeczna osobom uzależnionym i ich rodzinom, 2) przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i integracja osób uzależnionych ze środowiskiem lokalnym z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego,	- ilość osób korzystających z pomocy społecznej z powodu uzależnienia od narkotyków przynajmniej jednego członka rodziny - ilość osób objętych wsparciem	2017-2019	Wydział Spraw Obywatelskich MOPS MOPS organizacje pozarządowe

	3) pomoc prawna i psychologiczna osobom uzależnionym i ich rodzinom,	- ilość osób korzystających z tego rodzaju pomocy - liczba udzielonych porad		MOPS
3. Działania edukacyjne i profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży	1) prowadzenie programów profilaktycznych w szkołach i innych placówkach oświatowych,	- ilość prowadzonych programów profilaktycznych - ilość osób biorących udział w zajęciach	2017-2019	Wydział Spraw Obywatelskich MOPS
	2) udział w kampaniach ogólnopolskich oraz inicjowanie kampanii dla mieszkańców miasta,	- ilość kampanii zorganizowanych dla mieszkańców - ilość osób biorących udział w działaniach	2017-2019	MKRPA Wydział Spraw Obywatelskich MOPS
	3) wspieranie, prowadzenie i organizowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowych,	- ilość zajęć sportowych i innych zagospodarowujących czas wolny dzieci i młodzieży - ilość osób biorących udział	2018-2019	Urząd Miasta Instytucje kultury Organizacje pozarządowe
	4) organizowanie i prowadzenie zajęć profilaktycznych i edukacyjnych skierowanych do grup młodzieży podwyższonego ryzyka,	- liczba osób biorących udział w zajęciach - ilość zorganizowanych zajęć profilaktycznych	2017-2019	Organizacje pozarządowe
4. Działania edukacyjno – profilaktyczne skierowane do dorosłych mieszkańców miasta	1) podnoszenie kompetencji profilaktycznych i wychowawczych rodziców i opiekunów,	- ilość zorganizowanych programów edukacyjnych - ilość osób biorących udział	2018-2019	Wydział Spraw Obywatelskich MOPS
	2) działania informacyjno –	- ilość podjętych działań	2017-2019	MKRPA

	<p>edukacyjne dla rodziców dotyczące postępowania z dzieckiem eksperymentującym z środkami psychoaktywnymi,</p> <p>3) prowadzenie kampanii edukacyjno – informacyjnych dla osób dorosłych dotyczących szkodliwości i ryzyka związanego z eksperymentowaniem ze środkami psychoaktywnymi, w tym narkotykami nowej generacji.</p>	<p>- ilość osób biorących udział</p> <p>- ilość kampanii profilaktycznych</p> <p>- ilość osób biorących udział</p>	<p>2018-2019</p>	
--	---	--	------------------	--

VII. FINANSOWANIE PROGRAMU.

Finansowanie działań podejmowanych w związku z realizacją Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Radomska na lata 2017 – 2019 odbywa się w oparciu o:

- środki finansowe budżetu miasta pochodzące z opłat za korzystanie z zwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,
- środki własne organizacji pozarządowych,
- nieodpłatną pracę wolontariuszy,
- środki zewnętrzne,
- środki przekazywane z Narodowego Funduszu Zdrowia.

VIII. EWALUACJA I MONITORING.

Realizacja Programu podlegać będzie stałemu monitorowaniu.

Monitoring obejmować będzie następujące elementy:

- czas realizacji i zakres zaplanowanych działań,
- wysokość oraz źródło pochodzenia środków finansowych przeznaczonych na ich realizację,
- stan realizacji poszczególnych zadań ujętych w Programie.

Informacje pozwalające monitorować przebieg realizacji Programu będą przekazywane przez jego realizatorów do Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu Miasta Radomska w formie sprawozdań.

Niezależnie od prowadzonych działań monitorujących realizację Programu, dokonywana będzie jego okresowa ewaluacja, pozwalająca na ustalenie, jakie działania zostały podjęte w danym okresie funkcjonowania Programu oraz w jaki sposób wpłynęły one na realizację celów w nim zawartych. Ewaluacja Programu odbywać się będzie okresowo, po zakończeniu każdego roku. Prowadzona ewaluacja pozwoli na modyfikację zaplanowanych działań. Tym samym Program pozostaje otwarty i może odpowiadać na potrzeby mieszkańców Radomska. Jednostką odpowiedzialną za monitoring i ewaluację Programu jest Wydział Spraw Obywatelskich Urzędu Miasta Radomska.